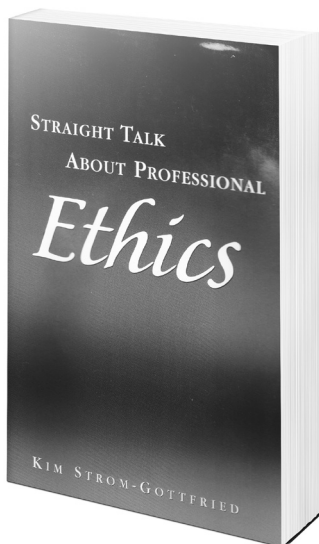

Kim Strom-Gottfried (2007)

STRAIGHT TALK ABOUT PROFESSIONAL ETHICS

Chicago, Ill: Lyceum Books. 237 strani.
ISBN 1-93347-803-9.

Etika je eno od področij, za katera se pogosto zdi, da ve o njih vsak nekaj povedati, hkrati pa takrat, ko je treba o njih povedati kaj kanček bolj poglobljenega, večinoma presodimo, da nismo dovolj kompetentni, da bi o njih govorili. Vsakdo se v svojem življenju gotovo kdaj sreča s težavnimi odločitvami, strokovni delavci na področjih, ki vključujejo (človeška) življenja, pa morda še pogosteje. Najpogosteje pa se znajdejo v etičnih dilemah tisti, ki poznajo svoje notranje oziroma strokovne vrednote in jih hočejo upoštevati; tisti, ki so glede teh bolj »površinski«, morda določenih situacij sploh ne prepoznajo kot problemskih, predvsem v situacijah, v katerih ni nekaj prav in nekaj narobe (to so pravzaprav preproste situacije – vsaj z vidika odločanja, če že ne ravnanja), ampak se je treba odločiti med ravnaji, ki imajo vsako svoje opravičljivo ozadje,

ali med posledicami, ki so vse enako negativne. Takšnih situacij je zagotovo veliko tudi na področju socialnega dela: zato so recimo v Združenih državah Amerike predavanja iz etike na področju dodiplomskega študija socialnega dela obvezna. Tudi produkcija literature o tej temi je v ZDA velika, etični kodeks v socialnem delu pa izjemno obsežen.

Avtorica knjige, ki bi se v slovenskem prevodu morda imenovala *Povsem odkrito o strokovni etiki*, delo začne z najbolj osnovnimi vprašanji: kaj je etika, kaj pomeni biti etičen (in ali je biti etičen kot oseba enako kot biti etičen kot strokovna/socialna delavka), kaj je etična dilema, kako ravnati, da bo prav? Prav za zadnje vprašanje ugotovi, da je za socialne delavke in delavce najbolj relevantno, in ko med njimi poišče tudi odgovore nanj, ugotovi, da so razdeljeni v dva tabora. Eden od njiju enoglasno sporoča: povej mi, kaj je prav, in bom tako naredil/a; drugi pa zatrjuje: etika je popolnoma odvisna od vsake situacije, vse je relativno in vsako dejanje je mogoče opravičiti. Prvi tabor zahteva natančna navodila za delo v vsaki situaciji (a to seveda ni mogoče), drugi se sklicuje na to, da pomanjkanje takšnih navodil pomeni, da je vse relativno (to pa seveda ne more biti res).

Avtorica sicer socialno delo poimenuje za poklic »it depends«, se pravi: odločitev je odvisna od konteksta, v katerem nastaja. Kako bomo ravnali, je odvisno od številnih okoliščin, pa vendar: znotraj razpona situacij in kontekstov je mogoče vedno znova izluščiti tisto, kar je mogoče prepoznati kot etično, in tisto, kar ni. Prav kontekstualizirani dejavniki, ki jih je treba prepoznati in pretehtati, pomenijo pot do odločitev, ki so dobre (»pravilne«).

Hkrati Strom-Gottfried opozarja, da sta prepoznavanje etične dileme in odločitev o ravnanju le dva dela sestavljanke: tretji del obsegajo ukrepanje, delovanje, uresničitev odločitve. Pogosto ni dovolj vedeti, kaj je prav, ampak predvsem imeti dovolj moralnega poguma, da to tudi naredimo. Pokaže, da je odločanje proces, predvsem pa, da šteje etično ravnanje, kadar je odločitev treba uresničiti. Dobra odločitev, ki je uresničena na slab način, se lahko sprevrže v slabo odločitev.

Avtorica tako v obsežnem drugem delu knjige na primerih prikaže procese odločanja in ravnanja in kako so ti povezani z različnimi standardi v socialnem delu (kako jih je mogoče upoštevati in kako jih

strokovni delavci kršijo s svojim ravnanjem). Bralec in bralka lahko v njenem besedilu in ob svojem lastnem kritičnem razmišljanju bereta o različnih primerih; avtorica jih predstavi iz perspektive področij samoodločanja, obveščenosti, konfliktov interesov, meja v strokovnem delu, zaupnosti, kompetentnosti, strokovnosti in kulturnih kompetenc.

V vseh primerih predstavi tudi uporabo modela za etično odločanje. Razvije ga v prvem delu knjige in je zastavljen v obliki sedmih vprašanj, ki jih po navadi povezujemo z oblikovanjem zgodb in pripovedi. Vprašanja, ki jih avtorica predlaga za raziskovanje vseh plasti poklicnih situacij, so: *kdo* lahko pomaga (pri odločitvi), *kdo* bi bil lahko koristen sogovornik, *kaj* lahko izberem (kakšne možnosti imam na voljo), *kdaj* sem se že srečala s podobno dilemo, *kam* me vodijo etične in strokovne usmeritve, *zakaj* nameravam izbrati prav to pot, *kako* naj udejanjim svojo odločitev? Ob uporabi vprašanj na posameznih primerih iz socialnega

dela avtorica pokaže, kako lahko postanejo naravni del odločanja v težavnih situacijah odločanja, in poziva, naj sprejmemo kompleksnost odločitev v socialnem delu, hkrati pa tudi, naj se ne izogibamo tveganjem, ampak jim pripišemo pravi pomen pri odločanju.

Kim Strom-Gottfried knjigo sklene s poglavjem o vzdrževanju etičnih navad: poudari, da se etično ravnanje krepi, čim večkrat ravnamo etično, in slabi, če nanj pozabljam. S tem zagovarja razvijanje »etičnih navad«. Zanje meni, da jih je treba prakticirati vsak dan, na podlagi lastnih odločitev in opazovanja in ocene odločitev, ki jih sprejemajo ljudje okoli nas, na osebni in strokovni ravni. Raziskovanje in premislek o etičnih dilemah, odločitvah in praksi socialnega dela ob knjigi bosta dragocena za strokovne delavce in delavce na področju socialnega dela in drugih poklicev pomoči, pa tudi za študentke in študente, ki se šele začenjajo kaliti na področju strokovnega dela in odločitev, ki so del njega.

Ana M. Sobočan